

**KÖZGAZDASÁGTAN
GAZDASÁGI INFORMATIKUSOKNAK**

Oktatók
Dr. Sas Éva
Dr. Nagy András

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA
BGF
BUDAPEST BUSINESS SCHOOL

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

**Makrogazdasági egyensúlyi
problémák**

A munkanélküliség

A munkapiac alapkategóriái

- Néesség n
- Munkaképes népesség n
- Aktív népesség n_A
- Foglalkoztatottak N
- Munkanélküliek $U=n_A-N$

A munkapiac alapkategóriái

Aktivítási ráta:

$$a = \frac{n_A}{n}$$

A munkanélküliség aránya:

$$r_u = \frac{U}{n}$$

A munkanélküliségi ráta:

$$u = \frac{U}{n_A}$$

A munkapiac alapkategóriái

A munkanélküliségi ráta:

$$u = \frac{U}{n_A} \quad / \quad * \frac{n}{n}$$

A munkapiac alapkategóriái

A munkanélküliségi ráta:

$$u = \frac{\frac{U}{n}}{\frac{n_A}{n}} = \frac{r_u}{a}$$

Változatlan munkanélküliségi arány mellett nő (csökken) a munkanélküliségi ráta, ha az aktivitási ráta csökken (nő).

A munkanélküliség tipológiája

(J.M.Keynes-Andorka R.)

1. „**Önkéntes munkanélküliségnek** nevezzük azt az esetet, amikor a munka nélküli munkások a fennálló reálbér mellett nem hajlandók munkát vállalni, mivel a kapott munkabér hasznossága számukra kisebb a munka határáldozatánál.”
2. „**Kényszerű munkanélküliség** esetén a munkanélküliek vállalnának munkát a fennállónál kisebb reálbér mellett, de nem kapnak.”
3. „A **súrlódásos munkanélküliség** a keresletváltozások következtében szükségessé váló munkaerő-átcsoportosítások fennakadásai következményeképpen keletkező átmeneti munkanélküliség.”

A munkanélküliség tipológiája

1. Konjunkturális munkanélküliség
2. Technológiai munkanélküliség
3. Strukturális munkanélküliség
 - a) Szakmai munkanélküliség
 - b) Regionális munkanélküliség

Az infláció

A pénz elméleti alapformái

1. **Árupénz** (arany) – nem inflálódik, vásárlóereje az arany kitermelési költségétől függ
2. **Papírpénz** (kincstárjegy) – kényszerárfolyamú fizetési eszköz, nagyon gyorsan inflálódik
3. **Hitelpénz** (pénzmultiplikátor) – fedezete a hitellel termelt terméktömeg – a pénz stabilitása a gazdaság stabilitásától függ
4. **Modern vegyes pénz** – az (államkötvények ellenében kibocsátott) papírpénz és a hitelpénz keveréke, stabil gazdaság mellett lassan inflálódik

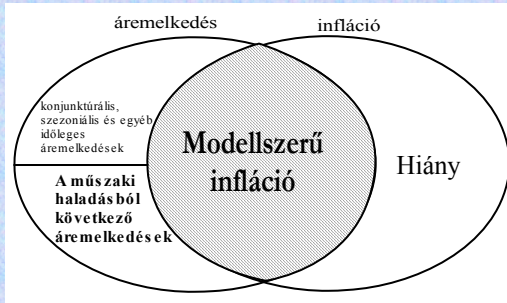
A pénzmultiplikátor

Kibocsátott jegybankpénz M_{JB}
Kötelező tartalékráta t ($10\% \Rightarrow 0,1$)

	Hitel	Tartalék
1.	$M_{JB} \cdot (1-t)$	$M_{JB} \cdot t$
2.	$M_{JB} \cdot (1-t)^2$	$M_{JB} \cdot (1-t) \cdot t$
3.	$M_{JB} \cdot (1-t)^3$	$M_{JB} \cdot (1-t)^2 \cdot t$
Sth.
Összesen	M_{JB}/t	M_{JB}

Az infláció

Definíció (az infláció első megközelítése) az infláció az árszínvonal *általános, tartós* emelkedése.

Az infláció

Definíció (az infláció általánosabb megközelítése)

Az infláció a pénz vásárlóerejének *általános, tartós* romlása.

Modellszinten eltekintünk a műszaki haladástól és a hiánytól és **az inflációt azonosítjuk az árszínvonal emelkedéssel.**

Mértéke az infláció rátája (százalékban):

$$\alpha_p = \frac{\Delta P}{P} (\cdot 100\%)$$

Az infláció

Az infláció fajtái

- Kúszó (kézbentartott) infláció
- Vágtató infláció
- Hiper infláció

Az infláció tulajdonságai

- Kiszámítható vagy nem kiszámítható
- Kiegyensúlyozott vagy nem kiegyensúlyozott

Az infláció

Az infláció fajtái

- Kúszó (kézbentartott) infláció – kiszámítható és kiegyensúlyozott
kismértékű

Az infláció

Az infláció fajtái

- Kúszó (kézbentartott) infláció
- Vágtató infláció – nem kiszámítható, nem kiegyensúlyozott
Magas rátájú

Az infláció

Az infláció fajtái

- Kúszó (kézbentartott) infláció
- Vágtató infláció
- Hiper infláció – a gazdaság összeomlásának nem oka, hanem következménye
Igen magas inflációs ráta

Az 1946-os magyarországi infláció stabilizációs árfolyama:

1 forint = 4×10^{27} pengő

A gazdasági ciklusok

Fejlődés, expanzió, növekedés

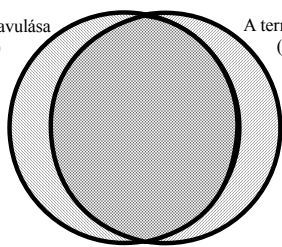
Az életminőség tényezői – a **fejlődés** tényezői

- a javak mennyisége és minősége;
- a munkafeltételek minősége;
- az életvitel érdekessége, nyugalma, stb.;
- a biztonság;
- a jövőkép;
- stb.

A termelés bővülése – az **expanzió** –
a fejlődés mennyiségi oldala

Fejlődés, expanzió, növekedés

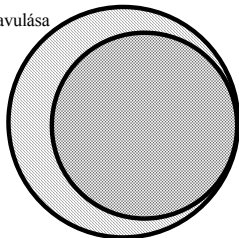
Az életminőség javulása
(Fejlődés)

A termelés bővülése
(Expanzió)

Fejlődés, expanzió, növekedés

Az életminőség javulása
(Fejlődés)

A termelés bővülése
(Expanzió)

A gazdasági ciklusok

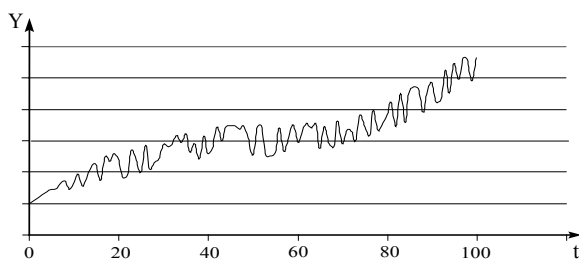
A gazdaság eltérései a trendvonalától

- Véletlenszerű ingadozások
- Szabályos, jól meghatározott, de nem gazdasági eredetű ingadozások
- Ciklikus konjunktúra ingadozások

A gazdasági ciklusok

Módszertan

- Mozgó átlagolás

A gazdasági ciklusok

Módszertan

➤ Mozgó átlagolás

Az eredeti adatsor: $a_1, a_2, a_3, \dots, a_t, \dots, a_T$,

Az átlagolt adatsor: $b_1, b_2, b_3, \dots, b_t, \dots, b_{T-k+1}$,

ahol:

$$b_1 = \frac{a_1 + a_2 + \dots + a_k}{k}$$

$$b_2 = \frac{a_2 + a_3 + \dots + a_{k+1}}{k}$$

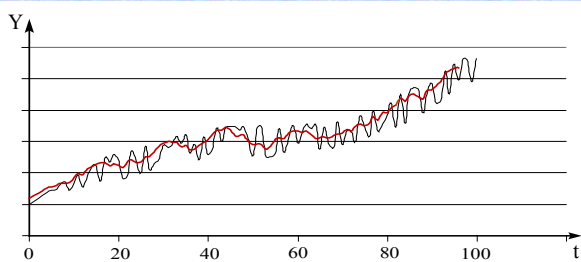
...

$$b_t = \frac{a_t + a_{t+1} + \dots + a_{k+t-1}}{k}$$

A gazdasági ciklusok

Módszertan

➤ Mozgó átlagolás

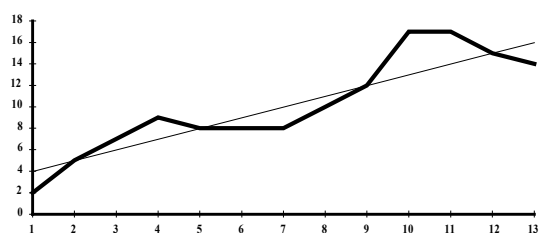

A gazdasági ciklusok

Módszertan

➤ Mozgó átlagolás

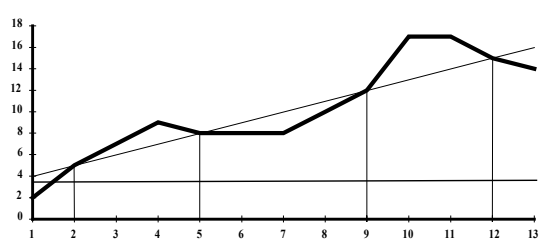
➤ Trend kisimítás

A gazdasági ciklusok

Módszertan

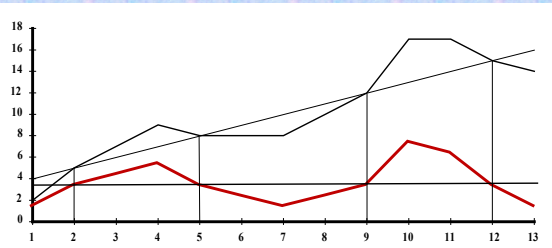
- Mozgó átlagolás
- Trend kisimítás

A gazdasági ciklusok

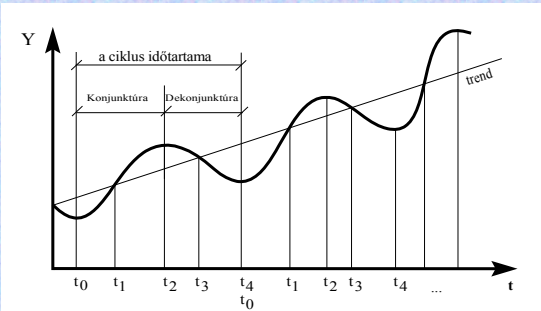
Módszertan

- Mozgó átlagolás
- Trend kisimítás

A gazdasági ciklusok

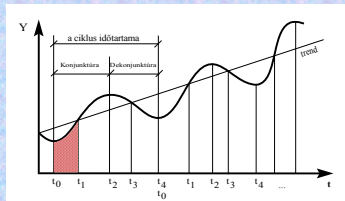
A konjunktúraciklus

A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklus

$t_0 - t_1$ expanzió
 (megélénkülés)

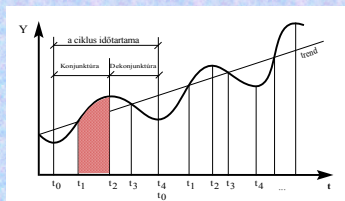

A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklus

$t_0 - t_1$ expanzió
 (megélénkülés)

$t_1 - t_2$ prosperitás
 (virágzás)

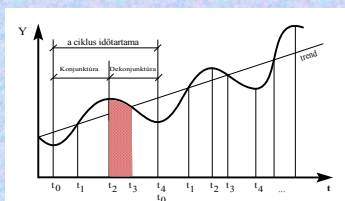
A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklus

$t_0 - t_1$ expanzió
 (megélénkülés)

$t_1 - t_2$ prosperitás
 (virágzás)

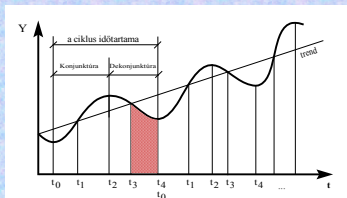
$t_2 - t_3$ recesszió
 (válság)

A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklus

- $t_0 - t_1$ **expanzió**
(megélénkülés)
- $t_1 - t_2$ **prosperitás**
(virágzás)
- $t_2 - t_3$ **recesszió**
(válság)
- $t_3 - t_4$ **depresszió**
(pangás)

A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklusok osztályozásai

- a) *A ciklikus mozgás jelentkezésének területe szerint:*
- üzleti ciklusok (készletek alakulása stb.)
 - pénzügyi ciklusok (hitelek, stb.)
 - agrárciklusok (haszonnövényi és haszonállati populációk alakulása, stb. - nem azonosak a mezőgazdaság szezonális ciklusaival)
 - ipari ciklusok (az ipari termelés alakulása)

A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklusok osztályozásai

- b) *A ciklusok időtartama szerint:*
- Kitchin-ciklus, körül-belül 10-40 hónapos periodicitású
 - Klasszikus konjunktúra-ciklus, 8-10 évenként
 - Kuznets-ciklus, 18-20 éves periódus
 - Kondratyev-féle hosszú, 40-60 éves ciklus
 - Superhosszú ciklusok, 150-200 éves ciklus

A gazdasági ciklusok

A konjunktúraciklusok osztályozásai

c) A ciklusokat kiváltó okok szerint:

- túltermelési ciklusok
- gazdaságpolitikai ciklusok
- monetáris ciklusok
- beruházási ciklusok:
 - 1) a viszonylag nagy értéktömegek tartós lekötése
 - 2) a ráfordítások és az eredmények megjelenése közötti jelentős időeltérés (lag) van
- a tartós fogyasztási cikkek beszerzései által előidézett ciklusok (fogyasztási hitelek - negatív lag)
- politikai ciklusok.

**Köszönöm a figyelmet,
további jó napot kívánok!**